

Advies voor richtlijnen voor het milieueffectrapport
Verbreding N302 (Ganzenweg) te Zeewolde

28 januari 2002

1218-22

ISBN 90-421-0932-7
Utrecht, Commissie voor de milieueffectrapportage.

INHOUDSOPGAVE

1. INLEIDING	1
2. HOOFDPUNTEN VAN HET ADVIES	2
3. PROBLEEMSTELLING, DOEL EN BESLUITVORMING	2
3.1 Probleemstelling.....	2
3.2 Doel.....	3
3.3 Besluitvorming.....	3
4. VOORGENOMEN ACTIVITEIT EN ALTERNATIEVEN	4
4.1 Algemeen.....	4
4.2 Beschrijving van alternatieven.....	5
4.3 Meest milieuvriendelijk alternatief.....	6
5. BESTAANDE MILIEUTOESTAND, AUTONOME ONTWIKKELING EN MILIEUGEVOLGEN	7
5.1 Verkeer.....	7
5.2 Geluid.....	8
5.3 Woon-, werk- en leefmilieu.....	8
5.4 Natuur, bodem en water.....	8
5.5 Landschap, cultuurhistorie en archeologie.....	9
6. VERGELIJKING VAN ALTERNATIEVEN	9
7. LEEMTEN IN INFORMATIE	10
8. EVALUATIEPROGRAMMA	10
9. SAMENVATTING, VORM EN PRESENTATIE	10

1. INLEIDING

Het College van Provinciale Staten van Flevoland is voornemens om de Ganzenweg (N302) te verbreden en de status van autoweg te geven. Het project is opgenomen in het provinciale Meerjaren Programma Infrastructuur en Transport (2002-2006). Ter onderbouwing van het tracébesluit moet een milieueffectrapportage (m.e.r.) worden uitgevoerd. Hierbij is de provincie Flevoland bevoegd gezag¹. Besloten is de baanverdubbeling te combineren met de inrichting van een ecologische verbinding tussen het Harderbroek en het Harderbos.

Bij brief van 22 november 2001 heeft bevoegd gezag de Commissie voor de milieueffectrapportage (m.e.r.) in de gelegenheid gesteld om advies uit te brengen over de richtlijnen voor het milieueffectrapport (MER)². De m.e.r.-procedure ging van start met de kennisgeving van de startnotitie in de Staatscourant nr. 231 d.d. 28 november 2001³.

Dit advies is opgesteld door een werkgroep van de Commissie voor de m.e.r.⁴. De werkgroep treedt op namens de Commissie voor de m.e.r. en wordt verder in dit advies 'de Commissie' genoemd. Het doel van het advies is om aan te geven welke informatie het MER moet bevatten om het mogelijk te maken het milieubelang volwaardig in de besluitvorming mee te wegen.

De Commissie heeft kennis genomen van de inspraakreacties en adviezen⁵, die zij van het bevoegd gezag heeft ontvangen. In dit advies verwijst de Commissie naar een reactie wanneer deze naar haar oordeel:

- informatie bevat die in het MER opgenomen moet worden of die nader onderzocht moet worden, zoals informatie over specifieke lokale milieumomstandigheden;
- belangrijke vragen en discussiepunten naar voren brengt, bijvoorbeeld over te onderzoeken alternatieven.

De Commissie is van mening dat de startnotitie al veel relevante informatie bevat voor de richtlijnen en het MER. Dit advies richt zich vooral op aanvullende punten.

¹ Provinciale Staten van Flevoland is formeel bevoegd gezag, maar heeft voor deze m.e.r. haar bevoegdheden gemandateerd aan het College van Gedeputeerde Staten.

² Zie bijlage 1.

³ Zie bijlage 2.

⁴ De samenstelling hiervan is gegeven in bijlage 3.

⁵ Bijlage 4 geeft hiervan een lijst.

2. HOOFDPUNTEN VAN HET ADVIES

In het MER moet de noodzaak tot verbreding van de Ganzenweg (N302) worden onderbouwd met een prognose, waaruit de groei van de verkeersintensiteit in de loop der jaren kan worden afgeleid. De aanleg van ecologische verbindingen tegelijk met de verbreding, moet worden opgenomen in de probleemstelling.

De Commissie adviseert om in het MER niet alleen in te gaan op het type ecologische verbinding, maar ook op de onderbouwing van de situering van de ecologische verbindingen. De ecologische verbindingen dienen aan te sluiten bij actuele migratieroutes in het studiegebied en bij de te ontwikkelen ecologisch infrastructuur.

De Commissie adviseert om aan te geven of er een tweede nulplus-alternatief mogelijk is, dat bestaat uit een rijbaan met één strook per richting en ongelijkvloerse kruisingen of aansluitingen. Dit nulplus-alternatief kan, samen met het beschreven nulplus-alternatief in de startnotitie, als volwaardig alternatief worden meegenomen in het MER.

De samenvatting is het deel van het MER dat vooral wordt gelezen door besluitvormers en insprekers en het verdient daarom bijzondere aandacht. Het moet als zelfstandig document leesbaar zijn voor een brede doelgroep van belangstellenden en belanghebbenden en een goede afspiegeling zijn van de inhoud van het MER. De samenvatting moet duidelijk kaartmateriaal bevatten.

3. PROBLEEMSTELLING, DOEL EN BESLUITVORMING

Artikel 7.10, lid 1, onder a van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een beschrijving van hetgeen met de voorgenomen activiteit wordt beoogd."*

Artikel 7.10, lid 1, onder c van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een aanduiding van de besluiten bij de voorbereiding waarvan het milieu-effectrapport wordt gemaakt, en een overzicht van de eerder genomen besluiten van bestuursorganen, die betrekking hebben op de voorgenomen activiteit en de beschreven alternatieven."*

3.1 Probleemstelling

In de startnotitie is opgenomen dat de baanverdubbeling een voornemen is van de provincie en dat het project is opgenomen in het provinciale Meerjaren Programma Infrastructuur en Transport (2002-2006).

Knelpunten worden niet expliciet beschreven. De noodzaak tot verdubbeling moet worden onderbouwd met een prognose, waaruit de groei van de verkeersintensiteit in de loop der jaren kan worden afgeleid. Bij deze prognose hoort een doorkijk naar de problematiek op de gehele verbinding Harderwijk - Lelystad, waarin de Ganzenweg een schakel is, en de relatie met het aanslui-

tende wegennet. Op basis van de RONA (Richtlijnen ontwerp niet-autosnelwegen) kan dan worden aangegeven, welk dwarsprofiel nodig is om de intensiteit te verwerken. Daarnaast dienen verkeersveiligheid en bereikbaarheid voor de bewoners in de beschouwing te worden meegenomen.

In de startnotitie is opgenomen dat de provincie heeft aangegeven dat er een ecologische verbinding moet komen die de Ganzenweg kruist. Deze ecologische verbinding is opgenomen in het Omgevingsplan en de Provinciale Ecologische Hoofdstructuur (PEHS). In het Gebiedsplan en Uitvoeringsprogramma 2001 is aangegeven dat het aanleggen van de ecologische verbinding in combinatie met de verbreding moet plaatsvinden, wat de aanleg onderdeel maakt van de probleemstelling. De aanleg van een ecologische verbinding moet dan ook worden opgenomen in de probleemstelling. Daarbij moet worden aangegeven welke twee gebieden door de ecologische verbindingen worden verbonden. Daarnaast moet worden aangegeven voor welke doelsoorten de verbinding moet gaan functioneren en of één of meerdere verbindingen noodzakelijk zijn⁶.

3.2 Doel

De Commissie leidt een tweeledig doel af. Het verdubbelen van de Ganzenweg heeft enerzijds tot doel een verkeerskundige kwaliteitsverbetering: betere bereikbaarheid tussen centra in de regio, eenduidig wegbeeld op traject Lelystad - Harderwijk, vergroten verkeersveiligheid en verminderen van doorstromingsproblemen. Anderzijds is als doel opgenomen dat in combinatie met de verdubbeling ecologische verbindingen moeten worden gerealiseerd die de Ganzenweg kruisen.

Deze doelstellingen dienen te worden vertaald in concrete toetsingscriteria, waaraan de alternatieven getoetst kunnen worden. Daarbij denkt de Commissie in ieder geval aan criteria voor bereikbaarheid, veiligheid en ecologie.

3.3 Besluitvorming

In de startnotitie staat aangegeven welke randvoorwaarden en uitgangspunten (ruimtelijke beperkingen, grenswaarden emissies e.d.) te ontleen zijn aan beleidsnota's, (ontwerp-)plannen en wetten. Deze informatie kan in het MER worden overgenomen.

In de startnotitie staat ook aangegeven dat er in de omgeving van het plangebied, gebieden liggen die op grond van milieuaspecten een speciale status in het beleid hebben of krijgen (Provinciale Ecologische Hoofdstructuur, speciale beschermingszone Vogelrichtlijn, Natuurbeschermingswet⁷, Habitatrictlijn-

⁶ Zie bijlage 4, in de inspraakreacties nummer 2,3 en 4 worden opmerkingen gemaakt over de doelsoorten en ligging van ecologische verbindingen.

⁷ De Natuurbeschermingswet vormt bij soortbescherming het uitgangspunt, maar ook moet beoordeeld worden of er soorten in het gebied voorkomen die beschermd worden op grond van de Vogel- en/of Habitatrictlijn, alsmede de conventies van Bern, Bonn en Ramsar. Indien de activiteit zal leiden tot strijdigheid met artikel 23 en 24 van de Natuurbeschermingswet zal bevoegd gezag dienen te beoordelen of er een ontheffing op grond van artikel 25 aangevraagd zal moeten worden. Indien dat het geval is dient

nen, Flora en Faunawet)⁸. De consequenties hiervan voor de ontwikkeling van alternatieven moeten in het MER worden aangegeven. Dit betekent ondermeer het doorlopen van de volgende stappen voor de nabij gelegen SBZ gebieden Veluwemeer en het Wolderwijd:

1. *Bestaat er zekerheid dat de wezenlijke kenmerken of waarden van het gebied niet worden aangetast?*
2. *Als die zekerheid niet bestaat, zijn er alternatieve oplossingen die die zekerheid wel kunnen geven?*
3. *Bestaan er dwingende redenen van groot openbaar belang om het project te rechtvaardigen?*
4. *Welke mitigerende en compenserende maatregelen worden getroffen indien het project wordt uitgevoerd?*

In het MER dient te staan voor welke besluiten het is opgesteld. Tevens kan worden beschreven volgens welke procedure en welk tijdpad dit geschiedt en welke adviesorganen en instanties daarbij formeel en informeel zijn betrokken. Tot slot moeten de besluiten worden aangegeven die in een later stadium nog moeten worden genomen om de voorgenomen activiteit te realiseren.

De Commissie adviseert de Projectnota/MER als geïntegreerd document uit te brengen waarbij de beschrijving, beoordeling en vergelijking van milieueffecten als herkenbare onderdelen in het rapport moeten worden gepresenteerd.

4. VOORGENOMEN ACTIVITEIT EN ALTERNATIEVEN

Artikel 7.10, lid 1, onder b van de Wm:

Een MER bevat ten minste: "een beschrijving van de voorgenomen activiteit en van de wijze waarop zij zal worden uitgevoerd, alsmede van de alternatieven daarvoor, die redelijkerwijs in beschouwing dienen te worden genomen, en de motivering van de keuze voor de in beschouwing genomen alternatieven."

Artikel 7.10, lid 3 van de Wm:

"Tot de ingevolge het eerste lid, onder b, te beschrijven alternatieven behoort in ieder geval het alternatief waarbij de nadelige gevolgen voor het milieu worden voorkomen, dan wel, voor zover dat niet mogelijk is, deze met gebruikmaking van de beste bestaande mogelijkheden ter bescherming van het milieu, zoveel mogelijk worden beperkt."

4.1 Algemeen

De voorgenomen activiteit betreft het verdubbelen (realisatie van twee rijbanen met elk 2 stroken) van de Ganzenweg, gebruik makend van de reeds voor verkeersdoeleinden bestemde strook ten zuidwesten van de huidige rijbaan. Bij verdubbeling zal de status van de weg wijzigen in 'autoweg' en wordt de

het MER te beschrijven: 1) of er andere bevredigende oplossingen bestaan; 2) of afbreuk wordt gedaan aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan; 3) of er redenen zijn van – onder andere – groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard (zie daartoe de AMvB Besluit Ontheffingen en Vrijstellingen Natuurbeschermingswet, artikel 2 a tot en met e).

⁸ Zie bijlage 4, in de inspraakreacties nummer 3 en 7 wordt gewezen op de SBZ gebieden en de aanwezigheid van beschermde soorten (Rode lijst, Natuurbeschermingswet en Habitatrictlijn).

maximumsnelheid aangepast van 80 km/u naar 100 km/u. Het belangrijkste aandachtspunt is de wijze waarop de aansluiting van de twee erftoegangswegen vorm krijgt⁹.

Tevens is besloten de verdubbeling te combineren met de inrichting van ecologische verbindingen tussen het Harderbroek en het Harderbos. Ingegaan dient te worden op het type en situering van de ecologische verbindingen. De ecologische verbindingen dienen aan te sluiten bij actuele migratieroutes in het studiegebied en bij te ontwikkelen ecologisch infrastructuur in geplande nieuwe natuur (aangekochte gronden Natuurmonumenten tussen de Ganzenweg en het Harderbroek). De in de startnotitie genoemde verbindingen lijken niet logisch, omdat ze tamelijk perifeer liggen ten opzichte van de EHS. Voorstelbaar is dat in het studiegebied voor een optimale ecologische verbinding binnen de EHS, meerdere faunapassages worden ingericht met daarbij een ruimtelijk scheiding van natte en droge passages. De locatiekeuze van de verbindingzones dient te worden onderbouwd met gegevens van actuele en te verwachten migratieroutes ten aanzien van te ontwikkelen ecologische infrastructuur en nieuwe natuur.

Bij elk alternatief moet worden aangegeven welke preventieve, mitigerende en compenserende maatregelen worden getroffen¹⁰. De keuze van de alternatieven moet in het MER worden gemotiveerd in relatie tot de gestelde doelen. Als er een voorkeursalternatief wordt aangegeven, moet worden toegelicht waarop deze voorkeur is gebaseerd. In het MER moet in ieder geval een meest milieuvriendelijk alternatief worden geïdentificeerd.

Het verdient aanbeveling om de gekozen (gerealiseerde) oplossingen voor de aansluitingen op de Gooiseweg en de Knardijk in beeld te brengen en de interactie met het voornemen tot verdubbeling duidelijk te maken.

4.2 Beschrijving van alternatieven

Referentiesituatie

Als het mogelijk is om de doelen van de initiatiefnemer te realiseren zonder dat de voorgenomen activiteit – of een vergelijkbare activiteit – wordt uitgevoerd, is er een reëel nulalternatief. De Commissie acht het nulalternatief niet reëel, omdat in de huidige situatie het doel om ecologische verbindingen te creëren niet wordt gerealiseerd. Het nulalternatief dient wel als referentie voor de overige alternatieven.

Nulplus-alternatief

Bij het nulplus-alternatief is een kleine verbetering toegevoegd aan de huidige situatie, verkeersregelinstanties ter plaatse van de kruispunten Sternweg en Pluvierenweg. De initiatiefnemer wil het nulplus-alternatief als volwaardig alternatief meenemen in het MER. De Commissie stemt hiermee in en adviseert om tevens aan te geven of er een tweede nulplus-alternatief mogelijk is, dat

⁹ Zie bijlage 4 inspraakreactie nummer 5 inzake de ontsluiting van het recreatiepark “Golf- en bosresort Harderwold” bij afkoppeling van de rechtstreekse aansluiting van de Pluvierenweg op de Ganzenweg.

¹⁰ Zie bijlage 4 in inspraakreactie nr. 2. Hierin wordt erop gewezen dat uit het MER moet blijken of ecologische verbindingzones voldoende mitigerend werken en dat pas na het MER beoordeeld kan worden of nog compenserende maatregelen nodig zijn.

bestaat uit een rijbaan met één strook per richting en ongelijkvloerse kruisingen of aansluitingen. Dit kan een ongelijkvloerse kruising bij de Sternweg zijn dan wel zou de aansluiting van de Sternweg kunnen worden opgeheven en het kruisend verkeer middels parallelwegen worden omgeleid via het kruispunt Gooiseweg en het Ganzenpad. De aansluiting bij de Pluvierenweg kan worden afgekoppeld en het verkeer kan worden omgeleid via een nieuw te bouwen verbindingsweg naar de Harderdijk.

Voor beide nulplus-alternatieven geldt dat de aanleg van ecologische verbindingen onderdeel dient te zijn van het alternatief.

Studie-alternatieven of varianten

De keuze van deze alternatieven moet worden gemotiveerd, waarbij vooral de milieuargumenten voor deze keuze in het MER van belang zijn. Voor onderlinge vergelijking moeten de milieueffecten van de alternatieven volgens dezelfde methode en met hetzelfde detailniveau worden beschreven. Beschrijving van het meest milieuvriendelijke alternatief is verplicht.

4.3 Meest milieuvriendelijk alternatief

Het meest milieuvriendelijke alternatief (mma) moet:

- uitgaan van de beste bestaande mogelijkheden ter bescherming en/of verbetering van het milieu;
- binnen de competentie van de initiatiefnemer liggen.

Het is belangrijk om doelgericht een mma te ontwikkelen. Dit vraagt een open en creatieve houding. De Commissie adviseert om in dit ontwikkelproces aandacht te besteden aan het optimaliseren van de ecologische verbindingen tussen het Harderbroek en het Harderbos. Ook kan aandacht worden besteed aan de mogelijkheid om bij de aanleg de verdrogingsproblematiek in de aangrenzende reservaten deels op te lossen. Een diepe randsloot kan ondiep worden gemaakt en verbreed om voldoende capaciteit te behouden. Andere elementen kunnen zijn: geen aanleg wegverlichting, aandacht voor geluidhinder in natuurgebieden, zuinig omgaan met schaarse ruimte en beschikbare grondstoffen en beperking van drooglegging in de aanlegfase.

5. BESTAANDE MILIEUTOESTAND, AUTONOME ONTWIKKELING EN MILIEUGEVOLGEN

Artikel 7.10, lid 1, onder d van de Wm:

Een MER bevat ten minste: "een beschrijving van de bestaande toestand van het milieu, voor zover de voorgenomen activiteit of de beschreven alternatieven daarvoor gevolgen kunnen hebben, alsmede van de te verwachten ontwikkeling van dat milieu, indien de activiteit noch de alternatieven worden ondernomen."

Artikel 7.10, lid 1, onder e van de Wm:

Een MER bevat ten minste: "een beschrijving van de gevolgen voor het milieu, die de voorgenomen activiteit, onderscheidenlijk de alternatieven kunnen hebben, alsmede een motivering van de wijze waarop deze gevolgen zijn bepaald en beschreven."

De bestaande toestand van het milieu in het studiegebied, inclusief de autonome ontwikkeling hiervan, moet worden beschreven als referentie voor de te verwachten milieueffecten. De Commissie stemt in met de invulling die de startnotitie geeft aan de autonome ontwikkeling.

Op kaart moet een overzicht gegeven worden van de in het studiegebied gelegen gevoelige gebieden en objecten zoals actuele en te ontwikkelen natuurgebieden, kwelzones en migratieroutes.

Bij de beschrijving van de milieugevolgen dienen de volgende algemene richtlijnen in acht te worden genomen:

- bij de beschrijving van de gevolgen voor het milieu moet, waar nodig, de ernst worden bepaald in termen van aard, omvang, reikwijdte, mitigeerbaarheid en compenseerbaarheid;
- onzekerheden en onnauwkeurigheden in de voorspellingsmethoden en in gebruikte gegevens moeten worden vermeld;
- de manier waarop milieugevolgen zijn bepaald dient inzichtelijk en controleerbaar te zijn door het opnemen van basisgegevens in bijlagen of expliciete verwijzing naar geraadpleegd achtergrondmateriaal;
- bij de beschrijving dienen de gevolgen van de aanlegfase en de gebruiksfase te worden betrokken.

De Commissie stemt in met het overzicht van milieueffecten dat in de startnotitie staat aangegeven, waarbij in dit advies de milieueffecten in grote lijnen in dezelfde volgorde worden behandeld. Met toevoeging van hydrologische aspecten zoals beschreven in paragraaf 5.4.

5.1 Verkeer

De verkeersberekeningen vormen een belangrijke basis voor de effectbeschrijving voor bereikbaarheid, geluid, veiligheid en luchtverontreiniging. Daarom worden ze in de eerste paragraaf van het hoofdstuk milieugevolgen opgenomen.

5.2 Geluid

In de startnotitie is duidelijk beschreven, dat geluid slechts in zeer beperkte mate een probleem zal vormen na de reconstructie. In het MER kan worden volstaan met het geven van de gevelbelasting bij de verschillende varianten voor de mogelijke knelpunten (twee woningen langs de Sternweg en één langs het Ganzenpad, voor zover de panden ook in de toekomst nog een woonfunctie hebben). Bij overschrijding van wettelijke waarden dient te worden aangegeven welke maatregelen getroffen zullen worden.

5.3 Woon-, werk- en leefmilieu

Bij de huidige situatie, bij de autonome ontwikkeling en bij de effectbeschrijving van het onderdeel woon- werk- en leefmilieu gaat het in de landelijke omgeving van de Ganzenweg vooral over de bereikbaarheid en de barrièrewerking (de oversteekbaarheid) van de weg voor de bewoners in het gebied. De verkeersveiligheid en het voorkomen van sociaal onveilige situaties voor de omwonenden verdient eveneens aandacht. In het MER dient te worden aangegeven hoe verkeersongevallen en sociaal onveilige situatie zoveel mogelijk kunnen worden voorkomen.

In mindere mate gaat het ook om mogelijke visuele hinder (b.v. vanwege een breder en hoger wegprofiel of ongelijkvloerse kruisingen) voor het beperkte aantal omwonenden in het open polderlandschap.

De effecten dienen integraal en afzonderlijk in beeld te worden gebracht voor de verschillende alternatieven en varianten.

5.4 Natuur, bodem en water

De belangrijkste aspecten, waaraan aandacht moet worden besteed bij het beschrijven van de gevolgen van de alternatieven, zijn de negatieve of positieve invloed op:

- aanwezige (elementen van) de ecologische hoofdstructuur, beschermde gebieden, huidige en te ontwikkelen reservaten;
- beschermde soorten en doelsoorten van zowel landelijk als Europees natuurbeleid, alsmede zeldzame en bedreigde soorten (Rode-Lijstsoorten);
- kenmerkende ecosystemen en ecologische relaties belangrijk in verband met aanwezige en potentiële natuurwaarden.

Bij de beschrijving van de effecten dient rekening te worden gehouden met de invloeden van directe vernietiging, verandering van de grondwaterstand en -kwaliteit (w.o. kwel), verstoring (waaronder invloed van geluidshinder en van aan te leggen wegverlichting), versnippering en eutrofiëring.

Op kaart moet een actueel overzicht gegeven worden van de in het studiegebied gelegen objecten zoals natuurgebieden, kwelzones en migratieroutes. Daarbij dienen de belangrijke en kenmerkende natuurwaarden van deze objecten te worden aangegeven, zoals plantengemeenschappen en plantensoorten, leef-, foerageergebieden trek- en migratieroutes van diersoorten. In het

bijzonder zijn plant- en diersoorten van belang die speciale aandacht hebben in landelijk en Europees natuurbeleid.

Het MER dient een geohydrologische systeembeschrijving te bevatten van het plangebied en zijn omgeving, waarin op hoofdlijnen wordt ingegaan op de bodemopbouw, het voorkomen van verontreinigingen¹¹, grondwaterstromingsstelsels, grondwaterpeil en fluctuaties, omvang en kwaliteit van de aanwezige kwel alsmede de daarmee samenhangende actuele en te ontwikkelen natuurwaarden.

5.5 Landschap, cultuurhistorie en archeologie

In het MER zullen de locatie en de kwaliteit van mogelijk waardevolle elementen of patronen in het landschap aan de orde moeten komen. De verbreding en mogelijke aanleg van viaducten kan invloed hebben op deze elementen of op patronen die kenmerkend zijn voor de ontstaansgeschiedenis en de inrichting van de Flevopolder.

6. VERGELIJKING VAN ALTERNATIEVEN

Artikel 7.10, lid 1, onder f van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een vergelijking van de ingevolge onderdeel d beschreven te verwachten ontwikkeling van het milieu met de beschreven gevolgen voor het milieu van de voorgenomen activiteit, alsmede met de beschreven gevolgen voor het milieu van elk der in beschouwing genomen alternatieven."*

De milieueffecten van de voorgenomen activiteit en de alternatieven moeten onderling én met de referentie worden vergeleken. Doel van de vergelijking is inzicht te geven in de mate waarin, dan wel de essentiële punten waarop, de positieve en negatieve effecten van de voorgenomen activiteit en de alternatieven verschillen. Vergelijking moet bij voorkeur op grond van kwantitatieve informatie plaatsvinden.

Bij de vergelijking moeten de doelstellingen en de grens- en streefwaarden van het milieubeleid worden betrokken.

Hoewel dit geen verplicht deel van het MER uitmaakt, beveelt de Commissie aan een indicatie te geven van de kosten van de verschillende alternatieven.

¹¹ Zie ook bijlage 4 inspraakreactie nummer 4, waarin aandacht in het MER wordt gevraagd voor de opvang van verontreinigde regenwaterafvoer van de nieuwe weg.

7. LEEMTEN IN INFORMATIE

Artikel 7.10, lid 1, onder g van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een overzicht van de leemten in de onder d en e bedoelde beschrijvingen [d.w.z. van de bestaande milieutoestand en autonome ontwikkeling daarvan, resp. van de milieueffecten] ten gevolge van het ontbreken van de benodigde gegevens."*

Het MER moet aangeven over welke milieuaspecten geen informatie kan worden opgenomen vanwege gebrek aan gegevens. Deze inventarisatie moet worden toegespitst op die milieuaspecten, die (vermoedelijk) in verdere besluitvorming een belangrijke rol spelen. Op die manier kan worden beoordeeld, wat de consequenties moeten zijn van het gebrek aan milieu-informatie.

8. EVALUATIEPROGRAMMA

Artikel 7.39 van de Wm:

"Het bevoegd gezag dat een besluit heeft genomen, bij de voorbereiding waarvan een milieueffectrapport is gemaakt, onderzoekt de gevolgen van de betrokken activiteit voor het milieu, wanneer zij wordt ondernomen of nadat zij is ondernomen."

De provincie Flevoland moet bij het tracébesluit aangeven op welke wijze en op welke termijn een evaluatieonderzoek verricht zal worden om de voorspelde effecten met de daadwerkelijk optredende effecten te kunnen vergelijken en zo nodig aanvullende mitigerende maatregelen te treffen. Het verdient aanbeveling, dat in het MER reeds een aanzet tot een programma voor dit onderzoek geeft, omdat er een sterke koppeling bestaat tussen onzekerheden in de gebruikte voorspellingsmethoden, de geconstateerde leemten in kennis en het te verrichten evaluatieonderzoek.

9. SAMENVATTING, VORM EN PRESENTATIE

Artikel 7.10, lid 1, onder h van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een samenvatting die aan een algemeen publiek voldoende inzicht geeft voor de beoordeling van het milieueffectrapport en van de daarin beschreven gevolgen voor het milieu van de voorgenomen activiteit en van de beschreven alternatieven."*

De samenvatting is het deel van het MER dat vooral wordt gelezen door besluitvormers en insprekers en het verdient daarom bijzondere aandacht. Het moet als zelfstandig document leesbaar zijn voor een brede doelgroep van belangstellenden en belanghebbenden en een goede afspiegeling zijn van de inhoud van het MER. Daarbij moeten de belangrijkste zaken zijn weergegeven:

- de hoofdpunten voor de besluitvorming;
- de voorgenomen activiteit en de alternatieven;
- de belangrijkste effecten voor het milieu bij het uitvoeren van de voorgenomen activiteit en de alternatieven;
- de vergelijking van de alternatieven en de argumenten voor de selectie van het mma.

Voor het MER zelf vraagt de Commissie bijzondere aandacht voor de presentatie van de vergelijkende beoordeling van de alternatieven en varianten. De onderlinge vergelijking dient bij voorkeur te worden gepresenteerd met behulp van tabellen. Voor de presentatie beveelt de Commissie verder aan om:

- het MER zo beknopt mogelijk te houden, onder andere door achtergrondgegevens (die conclusies, voorspellingen en keuzen onderbouwen) niet in de hoofdtekst zelf te vermelden, maar in een bijlage op te nemen;
- een verklarende woordenlijst, een lijst van gebruikte afkortingen en een literatuurlijst bij het MER op te nemen;
- bij gebruik van kaarten recent kaartmateriaal te gebruiken, topografische namen goed leesbaar weer te geven en een duidelijke legenda erbij te voegen.